

Феномен глобалізації і державне управління

У статті розкриваються сутність та основні напрями трансформації системи державного управління в контексті глобалізації. Ідентифіковано визначальні фактори впливу глобалізації на державне управління, охарактеризовано особливості нових концепцій та практичних моделей державного управління. Аналізуються уроки світового досвіду реформування адміністративних систем для посилення дієздатності Української держави.

Ключові слова: глобалізація, державне управління, державний менеджмент, соціально-політичні мережі, врядування, адміністративна реформа.

Радзиевский И.А. Феномен глобализации и государственное управление

В статье раскрываются сущность и основные направления трансформации системы государственного управления в контексте глобализации. Идентифицированы определяющие факторы влияния глобализации на государственное управление, охарактеризованы особенности новых концепций и практических моделей государственного управления. Анализируются уроки мирового опыта реформирования административных систем для усиления дееспособности Украинского государства.

Ключевые слова: глобализация, государственное управление, государственный менеджмент, социально-политические сети, руководство, административная реформа.

Radziyevskyy I.A. Phenomenon of Globalization and Public Administration

In the article the essence and the main directions of transformation of public administration system in a context of globalization are revealed. Defining factors of global impacts on public administration are identified; features of new concepts and practical models of public administration are characterized. Lessons of world experience of administrative systems reforming for strengthening capacity of the Ukrainian state are analyzed.

Key words: globalization, public administration, public management, social-political networks, governance, administrative reform.

На зламі тисячоліть глобалізаційні зрушення втягнули людство у вир кардинальних трансформацій. За всіма ознаками ми стаємо свідками становлення нової форми соціальної організації - мегасуспільства. Глобалізація збільшує проникність кордонів, розхитує основи національно-державного суверенітету. Загальний вектор розвитку схиляється в бік уніфікації економічних, соціальних, політико-правових форм внутрішнього устрою держав. Зближення національних організмів інтенсифікує взаємодію на всіх рівнях - від локального до планетарного. Виникають розгалужені транснаціональні системи зв'язків і відносин, через які різноманітні соціальні актори самостійно входять у світовий простір, утворюючи нові спільноти, комунікаційні канали й інститути. Держава втрачає статус єдиного суб'єкта інтегрування і представлення інтересів великих спільнот. Кардинально розширюється локус управлінської діяльності, зміщуючи акценти з національного на наднаціональний та субнаціональний рівні. Одним із найважливіших напрямів глобальних зсувів виступає зміна владних систем та механізмів, формування нових організаційно-функціональних структур державного управління, для визначення яких ще не віднайдено сталих дефініцій. Управління суспільством в умовах перманентної турбулентності актуалізувало завдання всебічного вивчення надскладних, мультилатеральних і багаторівневих взаємозалежностей процесів глобалізації й державного управління. Усвідомлення динаміки їх взаємозв'язку та взаємодії має особливе

значення для поглиблення розуміння сучасних тенденцій розвитку державно-управлінських механізмів і науково-методологічного обґрунтування проведення адміністративної реформи в Україні.

Зазначена проблематика в останній чверті минулого століття зайняла одне із першорядних місць у світовому політико-управлінському дискурсі. Істотний внесок у розробку теоретичних і практичних аспектів трансформації системи державного управління в умовах глобалізації зробили Р.Бехн, Т.Геблер, К.Гуд, Д.Кеттл, Я.Кооіман, Л.Лінн, Л.Моргунов, Д.Осборн, Г.Пітерс, К.Поллітт, Р.Родес, Л.Саламон та ін. Разом з тим у працях вітчизняних учених ця тема не ставала предметом спеціального аналізу, хоча окремі її аспекти розглядались у публікаціях О.Білоруса, Р.Войтович, В.Мартиненка, М.Шепелева, В.Юрчишина та ін.

Метою статті є визначення сутності та основних напрямів мутації системи державного управління в контексті глобалізації, для чого необхідно розв'язати низку дослідницьких завдань: ідентифікувати основні фактори впливу глобалізації на державне управління; розкрити зміст нових концепцій та практичних моделей державного управління; проаналізувати уроки світового досвіду реформування адміністративних систем для посилення дієздатності Української держави.

Існує багато трактувань політичних аспектів і проявів глобалізації. Ми виходимо із розуміння глобалізації як комплексу процесів трансформації просторової організації та динаміки соціально-політичних взаємозв'язків як формальних, так і неформальних у планетарному масштабі. При цьому радикально зростають можливості і розширюються межі політичної діяльності та реалізації політичної влади. Поряд із структурами і факторами глобального порядку на світовій арені поширюються процеси регіоналізації і локалізації. Національні уряди опинились у лещатах між глобальними силами і місцевими потребами. Нині за право відігравати роль стрижневої сили управління суспільним розвитком одночасно з державою змагаються глобальний ринок, наддержавні інститути, органи місцевої влади, розгалужені громадські та приватні мережеві структури.

Серед основних чинників, що справляють домінуючий вплив на хід сучасних перетворень адміністративно-управлінських систем національних держав, слід назвати такі:

- загальносвітова інформаційно-комунікаційна революція як базовий фактор розвитку глобалізації;
- становлення глобальної економіки, поширення ринкової економічної моделі на всі регіони світу, зменшення можливостей держав контролювати внутрішні соціально-економічні процеси;
- розширення інституціалізованих арен політичної мобілізації, нагляду, ухвалення рішень, що перетинають національні політичні юрисдикції; стирання межі між зовнішньою і внутрішньою політикою держав, перспектива формування “глобальної держави”;
- стимулювання процесу демократизації світової спільноти, утвердження демократичних цінностей та інститутів у країнах з відмінними соціально-політичними традиціями та реаліями;
- зростання впливовості розмаїтого конгломерату нових суб'єктів влади - недержавних акторів, зокрема міжнародних організацій і режимів, регіональних утворень, неформальних центрів прийняття світогосподарських та політичних рішень, а також транснаціональних компаній, численних неурядових організацій, кримінальних структур, які частково чи повністю вислизують з-під контролю держави і виступають як чільні

агенти змін та забезпечення суспільних послуг зі своїми, нерідко протилежними інтересам держави, імперативами діяльності;

- деформація територіального суверенітету націй-держав. Територіальні політичні громади (національні, регіональні та локальні) все тісніше вплетені в мережі транснаціональних, регіональних утворень та мережеву культуру в цілому;

- втрата національною державою монополії на реалізацію владних функцій, зсув у співвідношенні повноважень з національного на транснаціональний і субнаціональний рівні; взаємозв'язок держави та недержавних акторів стає менш владним та більш кооперативним.

Усі зазначені фактори сучасної динаміки державно-політичних форм є взаємопов'язаними та взаємозумовленими, діють разом та не можуть розглядатись ізольовано один від одного.

Глобальні процеси призводять до серйозних зрушень в організаційно-управлінських системах, трансформуючи не лише владні механізми, а й усю сучасну систему координат існування держави. Переосмислюється роль, структура, функції та авторитет держави, виштовхнутої на перетин мегатрендів глобалізації, регіоналізації і локалізації. Як зазначає О.Неклесса, “Зміна актуальних кодів управління - один із найважливіших аспектів змін. Нові організаційні схеми і технології часом просто підривають колишні інституції, змінюючи звичний вигляд влади. Починає проглядатись тенденція маргіналізації всього корпусу “легальної влади”, національної публічної політики, її відчуження від вирішення низки ключових питань, підміна соціальної регуляції альтернативною системою, владою неформальною, транснаціональною, геоекономічною” [3, с. 230].

Під тиском глобалізації зримішими стають дисфункції адміністративно-бюрократичної держави. Традиційна модель державного управління мала великий успіх і була впроваджена у більшості країн цивілізованого світу на індустріальному етапі розвитку суспільства. Фундована на принципах дихотомії політики / управління, ієрархізму, централізації, стабільності організацій та державної служби, безособовості, формалізації правил і процедур роботи, прямого постачання урядом товарів і послуг, бюрократична форма адміністрації мала свої переваги та досягнення, але її час, очевидно, закінчується. Вона вже не вважається “ідеальним типом” (М.Вебер) організації в приватних та публічних секторах через інертність, бюрократизм, зосередженість на організаційних структурах і процесах, віддаленість від інститутів громадянського суспільства, недостатню гнучкість та інноваційність, неефективність. Дійсно, звичними стали звинувачення державного сектора в неефективності надання більшості суспільних послуг та й слово “бюрократія” сьогодні частіше розглядається як синонім неефективності.

В умовах становлення нових форм соціальної архітекτονіки уряди багатьох країн вдалились до розробки та впровадження програм масштабних реформ власних управлінських систем, намагаючись пристосуватись до стрімко змінюваного глобального політичного та економічного середовища, що функціонує через зв'язок наднаціональних інститутів, національних держав, регіональних і місцевих органів влади та неурядових організацій у межах загальної системи взаємодій і прийняття рішень. Відомий дослідник Д.Кеттл навіть заявив, що в 80-х рр. минулого сторіччя почався глобальний реформаторський рух у сфері державного управління [4]. Про глобальність цього явища можна говорити в двоякому сенсі. По-перше, воно захопило більшість країн світу, причому дуже відмінних за формами держави. По-друге, спостерігається факт транснаціоналізації реформаційних процесів: поширення певної моделі (практики) державного управління

поза межі національних кордонів та її застосування в країнах із різною траєкторією розвитку, не в останню чергу завдяки активним зусиллям Світового банку, ОЕСР та інших міжнародних організацій.

Пошук ефективної державно-адміністративної моделі привів до появи в науці та практиці державного управління нових теоретико-методологічних підходів, зокрема: концепції та практики “нового державного менеджменту” (new public management), теорії “суспільно-політичних мереж” (social-political networks) та концепції нового способу управління - “врядування” (governance). Кожен з цих концептуальних напрямів претендує на універсальність і статус нової парадигми публічного управління.

У рамках руху за новий державний менеджмент, постулати якого були підґрунтям адміністративних реформ у багатьох розвинених країнах, виокремлюють три основні моделі реформування державного управління: “вестмінстерську”, “американську” та “гібридну” [13]. Вестмінстерська модель спочатку відпрацьовувалась у Новій Зеландії і Великій Британії, а потім була використана іншими країнами, особливо з британським типом парламентського устрою. На відміну від “вестмінстерської” “американська” впроваджувалась лише у США під назвою “створення управління наново” (reinvention). Гібридна модель проведення реформ управління характерна для скандинавських країн, а також країн із перехідною економікою.

У фундаменті концепції нового державного менеджменту - ринкові моделі регулювання. Ринкова модель поведінки вважається прийнятною для державних службовців усіх рівнів. Мотивація й оцінка їх діяльності будується так, якби вони були учасниками операцій на ринку. Сама структура організації управління публічним сектором розглядається за аналогією зі структурою організації бізнесу [2, с. 217].

Незважаючи на різні трактування концепції нового державного менеджменту та розбіжність конкретних форм її практичного застосування, пов'язаних з особливостями окремих країн, головні напрями змін можна звести до такого:

- орієнтування на результати при ухваленні державно-управлінських рішень (ефективність, результативність, рентабельність та якість послуг);
- скорочення управлінських витрат, штату, ресурсів та урядових функцій через приватизацію та інші ринкові механізми;
- відділення функції закупки суспільних товарів і послуг від функції їх безпосереднього надання, створення та заохочення систем постачання суспільних товарів і послуг, альтернативних бюрократичним, орієнтація на конкурентність і систему короткотермінових контрактів при організації забезпечення суспільними благами споживачів;
- зменшення сфери управлінського контролю (дерегуляція), прозорість і відкритість діяльності державного сектора, удосконалення механізмів звітування та моніторингу;
- децентралізація, деконцентрація сфери державного управління, впровадження принципу субсидіарності - максимальне наближення центрів прийняття рішень щодо розподілу ресурсів і надання послуг до споживачів;
- створення конкурентної основи діяльності органів державної влади, перетворення громіздких бюрократичних структур у напівавтономні агентства, що відрізняються високим ступенем мобільності, конкурентоздатності та креативності, використання в їх діяльності практики менеджменту приватних корпорацій;
- зосередження уваги на взаємозв'язку влади й відповідальності, політична відповідальність вищих керівників за реалізацію урядового порядку денного, відхід від безпартійності та нейтральності державного управління;

- зміна традиційного правового статусу державних службовців, зокрема шляхом упровадження строкових контрактних форм найму персоналу, продовження яких залежить від результатів виконаної роботи, надання державним менеджерам більшої свободи у виборі засобів для досягнення поставлених цілей та посилення їх особистої відповідальності;

- перехід від контролю “на вході” за вкладеними ресурсами і бюрократичними процедурами й регламентами до введення чітких індикаторів оцінки кінцевих результатів діяльності як організації в цілому, так і окремих працівників для безпосередніх споживачів суспільних послуг, систематична оцінка успішності впровадження урядових програм [2, с. 212-223; 7, с. 135-150; 13; 14].

Окреслені характерні риси нової організації державного механізму відображають зсув фокусу уваги зі структури та процесу управління на результат управління. І найкращий шлях досягнення змін вбачається у зменшенні державного сектора та переході до ринково орієнтованих механізмів управління суспільним розвитком.

Рух за реформи публічного сектора на засадах нового державного менеджменту має як своїх апологетів, так і велику когорту критиків майже всіх аспектів запропонованої матриці дій. Дехто вважає перебільшеним твердження про повсюдне поширення змін у публічному секторі. Різний темп реформ, їх пробуксовування у країнах із давньою традицією сильної адміністративної влади викликає сумніви в універсальності реформаційного руху. Інші піддають критиці новий державний менеджмент за економічний редукаціонізм, ігнорування специфіки публічної сфери, демократичних цінностей та суспільної довіри.

Концепція суспільно-політичних мереж відштовхується від тієї ж основної ідеї, що і новий державний менеджмент: сучасній державі не вдається забезпечити задоволення суспільних потреб. Але якщо державний менеджмент у пошуках нових управлінських підходів спирається на засади ринкової економіки, то теорія суспільно-політичних мереж виходить із моделі управління публічними справами, що відкриває адміністративні структури не лише перед асоціаціями приватного бізнесу, а й для акторів громадянського суспільства в цілому. Для характеристики та аналізу складних структурних відносин між різними акторами на політичній сцені концепція мереж як ключове вводить поняття “суспільно-політична мережа” - сукупність інтегрованих державних та недержавних утворень у різних сферах суспільного життя, учасники яких взаємодіють між собою на підставі спільного інтересу, ресурсної залежності, горизонтальних формальних та неформальних відносин, просякнутих особливою культурою консенсусу з метою спільного розв’язання суспільно значущих проблем. “На заміну вертикальним ієрархіям приходять горизонтальні зв’язки, що встановлюються за власним вибором і бажанням. Глобалізований світ - суспільство глобальних мереж, що постійно змінюють свою конфігурацію...” [1, с. 67]. Домінуючою політичною формою інформаційної епохи стає мережева держава [3, с. 89-90].

Мережевий підхід до державного управління змінює погляд на роль і місце держави у системі виробництва суспільних благ. На відміну від ідеї домінування та незалежності ієрархічно побудованої системи державного управління в теорії суспільно-політичних мереж державні інститути розглядаються в ситуації рівноправності, тісної взаємозалежності, координації інтересів і обміну ресурсами з іншими громадськими та приватними агентами, залученими у процес ухвалення та реалізації політичних рішень, які б задовольнили всі сторони колективних дій.

У теорії суспільно-політичних мереж акцент робиться на втраті державою провідної ролі в управлінні суспільним життям. Першість у здійсненні управлінських впливів переходить до автономних саморегульованих суспільно-політичних мереж [15, с. 15]. Однак питання, в який спосіб здійснюватиметься управління в такому складному, багатоманітному і нерідко конфліктному середовищі, залишається без відповіді.

Виявлені з часом недоліки теорії та практики державного менеджменту, а також усвідомлення нездатності аморфних мережевих структур формувати довгострокову стратегію суспільного розвитку, здійснювати цілеспрямоване управління та залагоджувати протиріччя між учасниками політичного процесу підштовхнули до розробки нової формули управління - "governance", більш придатної для використання в умовах формування надзвичайно складного глобального світоконструкта.

Концептуалізація поняття "governance" засвідчує становлення особливого типу управління, суть якого відображається у формулі "управління без уряду" (governing without government) [15, с. 55-59]. Термін "governance" у перекладі українською мовою має кілька значень: керівництво, загальне управління, регулювання. Для опису нової управлінської моделі найбільш вдалим за смыслом вважається використання українського відповідника "врядування".

На сьогодні не існує загальноприйнятого трактування поняття "врядування". Я. Кооїман, наприклад, дає наступне визначення врядування: "Модель чи структура, що виникає в суспільно-політичному устрої як "загальний" результат чи наслідок перетинання зусиль усіх дійових осіб, залучених у суспільно-політичний процес. Цю модель не можна зводити до одного джерела чи до діяльності будь-яких груп" [6]. У його розумінні за прийдешньої матриці суспільної взаємодії роллю держави можна до деякої міри знехтувати.

В іншому ключі витримане дослідження Л.М. Саламона, здійснене на перетині комплексу ідей менеджеріальної теорії, мережевого підходу та концепцій нового способу врядування [16, с. 3-48]. На його думку, нова ера державного управління характеризується зрушенням від традиційної монополії уряду на надання суспільних послуг до виконання ним функцій організатора діяльності широкого кола акторів недержавного сектора, що взаємодіють безпосередньо з населенням. У результаті формується складна система "тристороннього врядування", де найважливіші елементи урядових повноважень поділені із силою приватних компаній, корпорацій, неурядових організацій, а також місцевим самоврядуванням. У центрі цих революційних змін - перехід до "непрямих" способів та інструментів розв'язання суспільних проблем (контракти, позики та позикові гарантії, субсидії, ваучери тощо). Довіра до мереж неурядових акторів зростає настільки, що на них тепер покладається основний тягар реалізації урядових програм, надання фінансованих державою послуг для досягнення встановлених державою цілей. Саме адаптація нових управлінських інструментів, більш відповідних змісту державного менеджменту і демократичного врядування, гарантуватиме забезпечення соціальних цінностей та якості життя у змінюваних реаліях сьогодення. Л.М. Саламон залишає державі ініціативну функцію налагодження партнерства між суб'єктами суспільних відносин для задоволення спільних інтересів.

Існують й інші трактування поняття "врядування", у тому числі "good governance" [17], "leadership" [18]. Узагальнюючи різні підходи до аналізу управлінської діяльності в категоріях врядування, можна виокремити такі його характерні ознаки:

- публічне управління як практика координації діяльності всіх суспільних інститутів (державних, приватних, громадських та міжнародних) на всіх рівнях на принципах рівноправної участі, комунікаційної прозорості, широкої дискусії та консенсусу;
- усі партнери з управління мають спільні завдання, обмінюються власними ресурсами і не переслідують приватних інтересів;
- орієнтування на дотримання балансу інтересів усіх учасників управлінського процесу та досягнення загального блага при ухваленні політико-управлінських рішень;
- оцінювання управління суспільними справами не лише за економічними індикаторами ефективності, а й за політико-моральними критеріями;
- упровадження нових форм та процедур взаємоповідомності уряду, бізнес-асоціацій та громадського сектора.

Таким чином, провідна тема нового способу управління - співробітництво на партнерських засадах між державним і недержавним секторами. Від бюрократично-адміністративних, ринкових та мережевих моделей управління врядування відрізняється колективною залученістю всіх акторів у процесі прийняття державно-управлінських рішень для досягнення колективних цілей.

Важливо підкреслити, що в умовах нестаціонарного стану глобального середовища, актуалізації мережі множинних владних авторитетів суттєво зростає значення загального спрямовуючого центру, здатного забезпечити керованість суспільством. Незважаючи на посилення тиску світового ринку, впливовості наддержавних інституцій чи мережевих структур, єдиним претендентом на роль такого керуючого і координуючого центру залишається держава з її управлінськими важелями. Те, що звичайно мають на увазі під кризою держави, скоріш слід інтерпретувати як кризу особливого типу держав. "Їх можна охарактеризувати як надмірні, перевантажені соціальними, економічними, культурними та іншими функціями, які не притаманні державі за природою, а головне - інтегруючі не лише громадян як підданих, а й домогосподарства, корпорації, локальні і регіональні політії. Одним з виявів глобалізації стало розвантаження держав, перехід від надмірності до їх нормального функціонування як інструментів підтримки правопорядку в рамках національних територій та за їх межами" [2, с. 233].

У ході політичних і академічних дискусій найбільш гостро дебатується питання, чи є підстави розглядати метаморфози традиційної системи державного управління як формування нової парадигми публічного управління. Чимало дослідників наполягають на парадигматичному характері змін [5; 7; 12; 13]. Інші ж доводять відсутність будь-яких суттєвих зрушень парадигми, заперечують універсальність цього руху, піддають сумніву життєздатність нових способів управління, що останнім часом домінують у розвинених країнах Заходу, в інакших соціально-політичних умовах [9; 11; 14; 16].

На наш погляд, існує багато ознак, які засвідчують наявність зсуву парадигми державного управління, причому трансформації мають різновекторний характер: від традиційного бюрократичного адміністрування: а) до ринку як моделі регулювання суспільних відносин; б) до мережевої форми публічного управління та забезпечення суспільних благ; в) до нового способу управління на засадах партнерства, рівноправності та консенсусу між урядовими і неурядовими акторами. Відбувається суттєва конвергенція концептуальних засад, стратегій, методів та інструментів, до використання яких вдаються реформатори державного сектора. Водночас глобальний характер реформаційних процесів зовсім не означає наявність якогось єдиного загальнообов'язкового набов'

роу ідей та практичних підходів, придатних для впровадження в усіх без виключення країнах. Навпаки, ігнорування місцевого контексту стало б суттєвою перешкодою для створення оновленої моделі публічного управління, здатної розв'язати суспільні проблеми в умовах глобалізації. Отже, вірогідніше, найближчим часом зусилля академічних дослідників та практиків державного управління спрямовуватимуться на подальше вдосконалення тих аспектів реформ, які не мали позитивних результатів, та підтримку нової хвилі ідей стосовно шляхів проведення адміністративної реформи та покращення публічного управління.

В Україні адміністративна реформа триває вже понад десять років. На цьому шляху були певні здобутки, але все ж мусимо визнати занадто повільний темп та непослідовність процесу удосконалення правових, інституційних, організаційних та процедурно-технологічних засад державного механізму, особливо якщо врахувати світові тенденції змін у державному управлінні. У зв'язку з цим виникають навіть запитання, чи можуть бути застосовані нові управлінські теорії та практики, наприклад елементи менеджменту чи концепції "governance", у країнах із традиційно жорсткою бюрократичною адміністрацією та недорозвиненою ринковою економікою. Попри такі перестороги, на наш погляд, було б великою помилкою не зважати на міжнародний досвід проведення адміністративних реформ. Зрозуміло, універсальної трансформаційної моделі не існує, але загальну тенденцію завжди треба мати на увазі.

З огляду на кардинальну реструктуризацію сучасного світоустрою, зростання ступеня впливу глобальних факторів на державно-управлінські системи, у тому числі й України, актуалізувалось завдання сформуванню нового порядку денний розвитку державного управління та прагматично визначити низку передумов адміністративної реформи. У цьому контексті найважливіший урок, який маємо дістати з досвіду інших країн, полягає в тому, що адаптація публічної адміністрації до нових реалій - "це справа не лише держави, вона вимагає широкої участі громадян, передусім при визначенні цілей і завдань реформ, а також тісного партнерства між державним і недержавним секторами. Навряд чи можна розраховувати на успіх там, де зусилля з реформування державного управління не узгоджуються із цінностями і нормами суспільства. У такому випадку необхідні значні зусилля стосовно узгодження й синхронізації процесів реформування і держави, і суспільства" [4]. Крім того, напрацювання останніх десятиліть у світовій теорії і практиці модернізації державного управління серед інших дають нам такі ключові уроки:

- зміна бачення місця і ролі держави в системі суспільних відносин. На противагу ідеї "керівної" ролі держави як єдиного і незалежного центру ухвалення та реалізації владних рішень, державні інститути набувають статусу лише одного із суб'єктів (хоча можливо й найвпливовішого) суспільно-політичного процесу;

- встановлення прозорих партнерських відносин та інституційної взаємозалежності між урядовими, приватними і громадськими структурами при виробленні політико-управлінських рішень щодо регулювання ринкового середовища та вирішення інших суспільно значущих проблем;

- досягнення ефективності та результативності роботи державних структур за рахунок запровадження ринкових конкурентних механізмів у публічному секторі;

- надання переваги непрямим способам та інструментам постачання суспільних товарів і послуг при виборі механізмів реалізації державної політики;

- визначення чіткого порядку передачі низки функцій і повноважень владі на місцевому і регіональному рівнях, підвищення статусу субнаціонального (проміжного) рівня управління, запровадження принципу субсидіарності;

• вироблення ефективного механізму взаємодії з транснаціональними урядовими та неурядовими організаціями, наднаціональними регіональними утвореннями під час ухвалення важливих політичних рішень.

Підсумовуючи викладене, зробимо наступні висновки. Глобалізаційні зрушення призвели до структурної трансформації владних систем і механізмів, виявили патології традиційної адміністративно-бюрократичної концепції державного управління. Тиск факторів глобалізації примушує уряди шукати альтернативні коди управлінської діяльності, адаптовані до якісно нового стану світової системи. Відповіддю на сучасні виклики стала поява нових теоретичних і практичних моделей державного управління, зокрема “нового державного менеджменту”, теорії “суспільно-політичних мереж” та концепції нового способу управління “врядування”. Успішність упровадження адміністративної реформи в Україні великою мірою залежатиме від урахування досвіду загальносвітового трансформаційного руху в державному секторі. Проблеми впливу глобалізаційних процесів на систему державного управління потребують подальших ґрунтовних досліджень.

Список використаних джерел

1. Горбачев М.С. и др. Грани глобализации: Трудные вопросы современного развития. - М.: Альпина Паблишер, 2003. - 592 с.
2. Государственная политика и управление: Учебник: В 2 ч. / Рос. полит. энцикл. (РОССПЭН). - М., 2006. - Ч. 1: Концепции и проблемы государственной политики и управления / Под ред. Л.В.Сморгунова. - 384 с.
3. Економіка знань: виклики глобалізації та Україна / За заг. ред. А.П.Гальчинського, С.В. Львовичкіна, В.П.Семиноженка. - К.: НІСД, 2004. - 261 с.
4. Кеттл Д. Глобальная революция и государственное управление // Отечественные зап. - 2004. - № 2 (17); <http://www.strana-oz.ru/?ozid=17&oznumber=2>
5. Мартиненко В.М. Демократизация механизмов державного управління процесами суспільних трансформацій: Автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / Донец. держ. ун-т упр. - Донецьк, 2005. - 36 с.
6. Пумперс Гай Б. Глобализация, управление и его институты // Отечественные зап. - 2004. - № 2 (17); <http://www.strana-oz.ru/?numid=17&article=808>
7. Behn, Robert D. The New Public Management Paradigm and the Search for Democratic Accountability // International Public Management Journal. - 1998. - Vol.1. - Issue 2. - P. 131-164.
8. Boston J., Martin J., Pallot J., Walsh P. Public Management: The New Zeland Model. - Melburne; New York; Toronto: Oxford University Press, 1996.
9. Hood C. Contemporary public management: a new global paradigm? // Public Policy and Administration. - 1995. - Vol.10. - Issue 2. - P. 104-117.
10. Kooiman J. Social-Political Governance. In Modern Governance. Ed. Kooiman. - London Sage, 1993.
11. Lynn, Laurence E. Globalization and administrative reform: What is happening in theory? // Public Management Review. - 2001. - Vol. 3. - Issue 2. - P. 191-208.
12. Osborne D. and Gaebler T. Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector. - Reading, MA: Addison-Wesley, 1992.
13. Owen E. Hughes. The Current Position of New Public Management / International Academic Conference on Transitions in Public Administration and Governing Arrangements. - Renmin University Beijing, China, 2002; http://sinoss.net/mpa/yjg_2.htm
14. Pollitt C. and Bouckaert G. Public Management Reform: A Comparative Analysis. - Oxford: Oxford University Press, 2002.
15. Rhodes R.A. Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability. - Buckingham: Open University Press, 1997.
16. The tools of government. A Guide to the new Governance. Editor: Lester M. Salamon. - Oxford University Press, 2003.
17. UNDR. Good Governance and Sustainable Human development // Governance for Sustainable Human development. A UNDR Policy Document, 2002; <http://magnet.undp.org>
18. World Bank. Governance - the World Bank's experience 1994 // <http://www.rrojasdatabank.org/govern94.htm>